

12 EYLÜL ANAYASASINA DA AKP'NİN ANAYASASINA DA HAYIR!

Türkiye, **sosyo ekonomik yapı ve devlet yapısı** itibarıyla, 24 Ocak 1980 ekonomi kararları ve 12 Eylül darbesinden bu yana, neoliberal temellerde yeniden yapılandırılmaktadır. Bu yeniden yapılanma; emperyalist sömürü, yerli büyük sermaye, yeni sermaye grupları ve ranta dayalı çıkarlar doğrultusundadır. Bu kapsamdaki **serbestleştirme ve özelleştirmeler** sonucu kamu sanayi işletmelerinin yerli-yabancı sermayenin talanına sunulması, kamusal hizmetlerin piyasaya açılarak ticarileştirilmesi, sanayi üretiminin ithalata bağımlı fason yapıya dönüştürülerek KOBİ'leştirilmesi, güvencesiz çalışma koşullarının yaygınlaştırılması ve **kamu idari yapısının** bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi, söz konusu yeni liberal uygulamaların temel taşları olmuştur.

Bu politikalar aynı zamanda mühendislik hizmetlerini de etkilemiş, mühendisliğin sanayi, tarım, kent ve toplum yaşamına yönelik, bilimsel teknik temellerdeki kamusal, toplumsal hizmet niteliği aşındırılmıştır.

Siyaset, yürütme, yasama ve hukuk; artık "uyum yasaları" ve ilgili mevzuat düzenlemelerine hizmet eder duruma gelmiştir. Uzun AKP iktidarı bu yönelimin en tepe uygulamalarını gerçekleştirmiş; söz konusu anayasa değişikliğini de bu doğrultuda gündeme getirmiştir. Kısaca, AKP'nin 12 Eylül ve onun düzeni ile gerçekte hiçbir sorunu yoktur, zira kendisi 12 Eylül sürecinin ve 28 Şubat müdahalesinin bir ürünüdür.

Öngörülen **anayasa değişiklikleri**, söz konusu politikalar doğrultusunda **yargıyı mutlak bir şekilde yürütme hakimiyetine sokmaya ve serbestleştirme-özelleştirme sürecinin üst yapısını** otoriter faşizan bir egemenlik tarzı ile kurmaya yöneliktir. Oylanacak pakette **12 Eylül darbelerinin yargılanmalarının önündeki yasal engeller ortadan kaldırılmamakta, Kürt sorunu, emeğin sorun ve çıkarları ile demokrasinin temel unsurlarına** yönelik hiçbir ciddi unsur bulunmamaktadır.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası (MMO) örgütlüğü bu nedenle **12 Eylül anayasasına da, AKP anayasasına da "Hayır" demektedir.** MMO örgütlüğü, Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı olduğunu düşünmektedir. Bu anayasa;

MMO örgütlüğü eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik air anayasa gerekliliğine işaret ederek, mevcut anayasa değişikliği paketine "Hayır" demektedir.

- Hazırlanışı, sunuluşu ve içeriği bakımından katılımcı ve demokratik olmalıdır.
- Ülkemizin emperyalizmden ekonomik siyasi bağımsızlığı ile katılımcı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti formu, ana ilke/ilkeler bütünü olarak benimsemelidir.
- Ülkemizin kanayan yarası Kürt sorununda eşit, özgür, demokratik, birlikte yaşam ve temel kültürel hakları eksiksiz bir biçimde güvence altına almalıdır.
- Seçim ve siyasi partiler yasalarının içeriğini demokratik bir şekilde belirlemeli; siyasetin toplumdaki bütün eğilimleri kapsamını sağlamalı, partilerin iç yaşamını lider sultasından kurtarmalı, genel olarak katılımcılığı özel olarak da kadınların ve gençlerin siyasete katılımını teşvik edici olmalıdır.
- Yasama ve yürütme, halk iradesini tam olarak yansıtabilecek tarzda düzenlenmeli; yasama-yürütme-yargı ayrılığını demokratik bir çerçevede güvence altına alacak ilkelere sahip olmalıdır.
- Ülkemizin ivedi gereksinimi olan planlama, sanayileşme, kalkınma, tam istihdam ve refahın sağlanması, üretimde yerli öz kaynakları temel alan bilim, teknoloji, AR-GE, inovasyon, nitelikli iş gücü, mühendislik ve kamusal yatırım politikaları eşliğinde kamunun görevi olarak tanımlanmalı ve bölgesel eşitsizlikleri ortadan kaldırmayı öngörmelidir.
- Bölüşüm, ücretler ve vergilendirmede sosyal adaleti sağlayacak temel belirlemeleri içermelidir.
- Sağlık ve eğitimi, kamusal nitelikli hizmetler olarak tanımlayıp para ve ticaret konusu olmaktan tamamen arındırmalı; ulaşım, enerji, iletişim, su vb. hizmetlerini

kamusal sübvansiyon ile en ucuz bedelle topluma sunacak çerçeveyi belirlemelidir.

- İş yasası, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi temel yasaların çerçevesini insan ve emek odaklı olarak çizmeli; grev ve toplu sözleşme haklarını eksiksiz olarak tanıyan, çalışma yaşamını güvenceli çalışma koşullarına kavuşturan, güvencesiz çalıştırmayı yasaklayıcı çerçeveyi belirlemelidir.
- Temel demokratik hak ve özgürlükleri eksiksiz olarak tanımlamalı, bu hakların ihlalini ağır yaptırımlara tabi kılmalıdır.
- Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin üzerine gidecek, kadın-erkek eşitliğini eğitim ve istihdamdan toplumsal yaşama dek sağlayacak, pozitif ayrımcılığı benimseyecek, kadın ve çocuk emeği sömürsü ile cinsel istismarları kesin olarak engelleyecek, ev emeğini

tanımlayıp değerlendirecek belirlemelere sahip olmalıdır.

MMO, genel hatları itibarıyla bu temel ilkelere sahip eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik bir anayasa gerekliliğine inanmaktadır. Ayrıca TCK ve ilgili diğer bütün ulusal mevzuatın, yukarıdaki temel anayasal çerçeve doğrultusunda değiştirilmesi gerekliliği de söz konusu edilmelidir.

MMO örgütülüğü, bu çerçevede “başka bir Türkiye mümkündür” demeye devam edecek, bu gerekliliklere teğet bile geçmeyen anayasa değişiklik paketine “Hayır” diyecektir.

Ali Ekber ÇAKAR
TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı
(4 Ağustos 2010)

İMO, MMO VE MO'DAN YAPI DENETİMİ UYGULAMASI ÜZERİNE ORTAK BASIN AÇIKLAMASI:

YAPI DENETİMİ UYGULAMASININ TÜM ÜLKEYE YAYGINLAŞTIRILMASI; GÖSTERMELİK OLMAKTAN UZAK, ETKİN, YAYGIN, UYGULANABİLİR, İZLENEBİLİR BİR SİSTEM İLE HAYATA GEÇİRİLMELİDİR

İnşaat Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odası, 19 pilot ilde uygulanan 4708 sayılı Yapı Denetim Yasası'nın Bakanlar Kurulu Kararı ile 1 Ocak 2011'den itibaren 81 ile yayılacak olması üzerine, 11 Ağustos 2010 tarihinde Yasa'nın eksikleri ve karşılaşılan sorunlarla ilgili bir basın açıklaması yaptı.

2001 yılında meslek odalarımızın, oluşturulacak yeni sisteme ilişkin kaygılarına ve sistemin sağlıklı işlemesine yönelik görüş ve önerilerine rağmen yasalaşan ve sadece 19

pilot ilde uygulandığı için yoğun eleştirilere neden olan 4708 sayılı Yapı Denetim Yasası, Bakanlar Kurulu Kararı ile 1 Ocak 2011'den itibaren 81 ilin tümüne yayılacaktır. Bu karar, deprenselliği ve sorunları aynı olan bir coğrafyada iki farklı sistem uygulamasına son vermesi bakımından ilk bakışta olumlu görünmekle birlikte, Yasa'nın eksik, yanlış, **aksayan ve uygulanamayan yanlarının** ilgili tarafların görüşlerine başvurularak **yeniden düzenlenmesi gerekliliği**, yasa hedefleri açısından yaşamsal önem taşımaktadır. 2001 yılında yasalaşma sürecinde ifade edildiği üzere, mevcut yasa **mesleki yeterlilik, eğitim, belgelendirme, izlenebilirlik, denetim mekanizmasının etkin ve yaygınlığı ve kamu yapılarının denetim dışı kalması** gibi çok önemli eksiklikler bulunmaktadır. Ayrıca yürürlükteki diğer yasa hükümleriyle çelişkiler de bulunmaktadır.

Nüfusunun yüzde 98'i deprem tehlikesi altında yaşayan ülkemizde **konutların yüzde 67'si kaçak ya da ruhsatsızdır. Bina stokunun yüzde 40'ı oturulabilir** durumda değildir. Fakat mevcut Yasa, 3194 sayılı İmar Yasası'nın 26. maddesinde belirtilen **kamu yapı ve tesisleri** ile 27. maddede belirtilen **ruhsata tabi olmayan yapılar** ve bodrum kat hariç **tek parselde bulunan ve 200 m²'i geçmeyen iki katlı müstakil yapıları** kapsam dışında bırakmıştır. Bu noktada ülkemizde

son dönemlerde yaşanan büyük depremlerde kamu yapılarının en az özel yapılar kadar zarar gördüğü gerçeği gözlemlenmelidir. 17 Ağustos Marmara depreminde ve 1 Mayıs 2003 Bingöl depreminde yıkılan kamu binaları ve buralarda kaybettiklerimiz belleklerimizde acı izlerini halen korumaktadır.

Bu yaşamsal gerçeklerden hareketle önemle belirtmek isteriz ki; **Yapı Denetimi**, kent planlamasından başlayarak, **yapıya ilişkin tasarım projeleri ile inşaatın imalat sürecini kapsayan** bir bütündür. **İnşaat süreci** ise, yapının oturacağı zeminin etüdü ile başlar, hazırlanan plan ve projelerin İmar Kanunu ve Yönetmeliklerine, teknik şartname ve kurallara ilişkin mevzuat ile TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların Yönetmelik, Yönerge ve Çizelgelerine uygun olarak üretilip üretilmediğinin denetimi ile devam eder.

Bu açıdan Yasa'nın temel eksikliği, **mühendislik mimarlık hizmetlerinin mesleki yeterlilik, eğitim, belgelendirme ve denetleme** boyutlarını içermemesi ve birçok kez eleştirdiğimiz "imzacılık" yaklaşımına ortam yaratılmasıdır.

07.08.2010 tarihli ve 27665 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde Değişik-**

lik Yapılmasına Dair Yönetmelikte yapılan değişiklikler de TMMOB'ye bağlı ilgili odaların değerlendirme kriterleri dikkate alınmadan hazırlanmıştır.

Süresi 5 yıl olan **Yapı Denetçiliği ve Proje Denetçiliği Belgesinin geçerli olduğu süre içinde meslek içi eğitimlerin sürekli hale getirilmesi** ve eğitim programlarının Bakanlık ile TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların ortak çalışması ile belirlenmesi için 2006-2007 yıllarında Bakanlık ile bizlerin koordineli olarak hayata geçirdiği eğitim çalışmasının devamının getirilmemiş olması ve bu konunun Yasa'da hüküm altına alınmaması önemli bir diğer eksikliği oluşturmaktadır.

Yapı denetim sisteminin önemli temellerini oluşturan **yapı sigortası ve mesleki sorumluluk sigortası** da bu süreçte bir türlü uygulamaya geçirilememiştir.

Yine yapı denetim sürecinde tanımlanan **şantiye şefliği** uygulanabilir olmaktan uzak, mühendis ve mimarların imzalarıyla geçiştirilen bir uygulamaya dönüşmüştür.

Yasaya göre **yapı denetim kuruluşlarının yapı sahipleri tarafından belirlenmesi** gerekirken, uygulamada **müteahhitler** öne çıkmakta, bu durum haksız rekabet koşullarına neden olmakta, **bağımsız bir yapı denetim sisteminin** oluşmasının koşulları en başta yok olmaktadır.

Çözüm Önerileri

Yukarıdaki tespitler ışığında **yasal, yönetsel ve uygulamaya** dönük köklü değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Aşağıda imzası bulunan meslek odaları olarak önerilerimizi kamuoyunun dikkatine sunuyoruz.

- 1- **Yapı denetiminde meslek odalarının sürece daha etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeline** ihtiyaç vardır. 4708 sayılı Yapı Denetim Yasası ile 3194 sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil mevzuatın bu model esas alınarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
- 2- Yapı Denetiminin anahtarı **“Mesleki Denetim”**, onun olmazsa olmaz koşulu da TMMOB'ye bağlı meslek odalarının yürüttüğü **“Yeterlilik ve Belgelendirme”** faaliyetleridir. Bu nedenle yapı deneti-

mi ile ilgili **kamusal yapılanmalarda TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların** görev, yetki ve sorumlulukları tanımlanarak **temsilleri** sağlanmalıdır. **Denetçi Belgelerinin verilmesi ve takibi TMMOB'ye bağlı Odalar tarafından** yapılmalı, yapı denetimi mekanizmasında yer alan **meslektaşların sicillerinin tutulması ve meslek içi eğitimler** TMMOB'ye bağlı ilgili Odalarca yapılmalıdır.

- 3- Bütün **kamu yapıları yasa kapsamına** alınmalıdır. **TOKİ, KİPTAŞ ve benzeri kuruluşların inşaatlarının denetimi, yapı denetim sistemi içerisine** dahil edilmelidir.
- 4- Yapı denetim kuruluşlarının **denetimi ve ceza sisteminde** halen uygulanmakta olan yöntem sorunludur. Doğrudan kapatma yerine sistemin daha doğru işleyişini sağlayacak **para cezalarını da kapsayan kademeli yaptırımlar** uygulanmalıdır.
- 5- Yapı üretimi düzeninin asli öğelerinden olan **müteahhiliğin tanımı** netleştirilmeli, yapı ile ilgili uzmanlığı olmayan meslek sahiplerinin yapım işini üstlenmesi engellenmelidir.
- 6- Yapı denetim uygulamasını sağlam bir zemine oturtacak **Yapı Sigortası ve Mesleki Sorumluluk Sigortası sistemine** bir an önce geçilmelidir.
- 7- Yapı denetim uygulamasını yönlendiren **her türlü karar sistemi, konu ile ilgili tüm kurum ve kuruluşların yer alacağı** süreçlerde oluşturulmalıdır.
- 8- Ticari yanı ağır basan zoraki çok elemanlı, hantal yapılı, mali açıdan çok külfetli yapı denetim şirketi modeli yerine; **uzmanlık ve ahlaki niteliklere sahip yapı denetçilerinin etkinliğine dayalı bir Yapı Denetim Uygulaması modeli** geliştirilmelidir.

*TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu
TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu
TMMOB Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu*

DEPREMLERE KARŞI ÖNLEMLER BÜTÜNLÜĞÜ VE GÜVENLİ YAPILAŞMA İÇİN YENİ BİR YAPI DENETİM YASASI ÇIKARILMALI

TMMOB'ye bağlı ilgili odaların görev ve yetki alanına giren kamusal nitelikli mesleki denetim, yeterlilik, eğitim ve belgelendirme hizmetlerine dayalı yeni bir yapı denetimi modeli benimsenmelidir.

Deprem, çok bilimli bir mühendislik, mimarlık alanı olmasına karşın ülkemizde bu disiplinler geriletmeye çalışıldığı için gerekli katkılar alınamamaktadır. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Makina Mühendisleri Odası (MMO), bu duruma karşı etkin bir duruş sergilemekte; meslek ve uzmanlık alanlarından hareketle mühendislik eğitim, belgelendirme ve mesleki teknik denetim esas ve standartlarının yerleşmesine özel bir önem vermektedir.

Odamız konut, sanayi, enerji, ulaşım vb. birçok alana dek uzanan tesisat-mekanik tesisat sistemlerinin toplumsal yaşam, deprem ve diğer afetlerde taşıdığı önem itibarıyla, **“Türkiye’de Deprem Gerçeği ve TMMOB Makina Mühendisleri Odası’nın Önerileri Oda Raporu”**ndaki bazı temel hususları, 1999 Marmara depreminin 11. yıldönümünde kamuoyunun dikkatine sunmaktadır.

Türkiye Bir Deprem Ülkesi

Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası ve bu haritaya esas sismisite verilerine göre, Türkiye topraklarının yüzde 93’ü, nüfusunun ve sanayi kuruluşlarının yüzde 98’i, barajlarının yüzde 95’i ve enerji santrallerinin yaklaşık yüzde 50’si deprem bölgeleri içinde yer almaktadır.

Marmara Depremi 20. Yüzyılın En Büyük Depremleri Arasında

20. yüzyılda dünyada gerçekleşen 31 büyük çaplı deprem arasında Türkiye’nin en büyük iki depremi olan Marmara ve Erzincan depremleri de yer almıştır. Erzincan depreminde 116 bin 720 bina ağır hasar gördü ve 32 bin 962

yurttaşımız yaşamlarını kaybetti. 17 Ağustos 1999’da merkez üssü Kocaeli/Gölcük Marmara depreminde, Ankara ve İzmir’e kadar geniş bir alan ve yoğunlukta yaklaşık 16 milyon insan değişik düzeylerde etkilendi. 1999 Marmara depreminde 112 bin 724’ü yıkık ve ağır hasarlı olmak üzere toplam 376 bin 479 konut ve iş yerinde hasar saptandı, 133 bin 683 bina çöktü, 17 bin 480 yurttaşımız yaşamlarını kaybetti, 43 bin 953 kişi yaralandı, 600 bin kişi evsiz kaldı. Resmi olmayan rakamlara göre ise ölü sayısı 50 bin, yaralı sayısı da 100 bine yakındır.

Marmara depreminin maliyetleri TÜSİAD’a göre 17 milyar dolar, DPT’ye göre 15-19 milyar dolar, Dünya Bankası’na göre 12-17 milyar dolar olarak belirlenmiştir.

Büyük Çaplı Bir Marmara Depreminin Yaratacağı Ekonomik, Sosyal Tahribat

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) tarafından yapılan çalışmalarda büyüklüğü 7,5 ve 7,7 olan iki ayrı deprem senaryosuna göre oluşacak muhtemel kayıp ve hasar durumu; 50 bin ile 60 bin arasında ağır hasarlı bina, 500 bin ile 600 bin arasında evsiz aile, 70 bin ile 90 bin civarında ölü, 120 bin ile 130

bin civarında ağır yaralı, 400 bin civarında hafif yaralı, bin ile 2 bin noktada su sızıntısı, 30 bin doğal gaz servis kutusunda gaz çıkışı, 140 milyon ton enkaz, 1 milyon kişi için kurtarma operasyonu, 330 bin çadır, 50 milyar dolar civarında maddi kayıp olarak tahmin edilmektedir.

Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü'nün raporlarına göre de İstanbul'da toplam 35-40 bin binanın tamamen, 70 bin binanın ağır, 200 bin binanın da orta derecede hasar göreceği öngörü- lüyor. Bu kapsamda, sadece İstanbul'da kayıpların 11 milyar dolarlık kısmının yalnızca bina hasarlarına bağlı olacağı tahmin edilmektedir. Bu noktada depreme karşı alınan önlemler konusu son derece önem taşımaktadır.

Mühendislik Piyasacı Bir Zihniyetle 'Maliyet'e Fedâ Ediliyor

İlgili bir Bakanlık tarafından 2010-2014 yıllarını kapsayacak olan Stratejik Plan kapsamındaki "Stratejik Yönetim Projesi Süreç Raporu"nda söylenen, "*Çok sayıda binanın detaylı mühendislik hesapları ile deprem güvenliğini belirlemek hem insan kaynağı hem de finansal açıdan mümkün değildir. Bu nedenle alternatif bir yola ihtiyaç vardır. Bu proje kapsamında mevcut yapı stoğundaki riski yüksek binaların detaylı mühendislik hesapları kullanılmadan hızlı bir biçimde belirlenebilmesi için hızlı değerlendirme yöntemleri geliştirilmesi planlanmaktadır*" şeklindeki yaklaşım bilimsel teknik gereklilikler açısından kabul edilemez

niteliktedir; mühendisliğin kamusal hizmetten tasfiyesini öngörmektedir. "İnsan kaynağı" gerekçesindeki mühendislik faktörünün, işsiz mühendisler gerçeğinin atlanarak değerlendirilmesi ve detaylı mühendislik hesapları gereklerinin bir "maliyet" ve "finansal" sorun olarak görülmesi, toplumun can ve mal güvenliğinin nasıl ele alındığını göstermektedir.

Yapı Denetiminin Mevcut Durumu

81 ilimizin 55'inin Birinci Derece Deprem Bölgesinde bulunmasına karşın Yapı Denetim Yasası'nın 2001'de yalnızca 19 ili kapsamına alması, tüm illere ise ancak 1 Ocak 2011'den itibaren yayılacak olması; Deprem Şurası, Ulusal Deprem Konseyi gibi oluşumların devre dışı bırakılması ve mühendislik, mimarlık hizmetlerine gereken önemin verilmemesi, deprem önlemlerinin ülkemizdeki yetersizliğine ilişkin ciddi ipuçları sunmaktadır.

Türkiye'de **17 milyon civarındaki yapı stokunun yüzde 67'si ruhsatsız ve kaçak, yüzde 60'ı 20 yaş üzeri konutlardan oluşmakta ve yüzde 40'ı depreme karşı güçlendirilmesi gerekir** durumdadır. İşte bu noktada yapı denetimi konusu birinci derecede önem taşımaktadır.

1999 Marmara depremi sonrasında yapılan yapı denetimi düzenlemeleri sorunları çözememiş, kamusal denetim alanını ticarileştirerek özelleştiren, katılımı reddeden,

meslek odalarının önerilerine kapılarını kapatan bir anlayış tercih edilmiştir. Depremle ilgili en önemli yasal düzenlemelerden biri olan **2001 tarihli 4708 sayılı Yapı Denetim Yasası'nda kamu yapıları denetim dışı kalmakta ve TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların yasa ve yönetmeliklerce tanınmış görevleri içinde bulunan mühendislik, mimarlık hizmetlerinin mesleki yeterlilik, eğitim, belgelendirme ve denetleme boyutları** içerilmemektedir. Diğer yandan **yasa, yapıları yalnızca bina taşıyıcı sistemlerden ibaret** görmektedir. Oysa Marmara depremi sonrası yapılan incelemeler, **oluşan kayıpların yüzde 80'e**

varan kısmının, taşıyıcı sistemlerin gördüğü zarara bağlı olarak tesisatlarda oluşan hasarlar nedeniyle meydana geldiğini göstermiştir.

Deprem Sorununa Kalıcı Önlemler İçin Öneriler

Deprem sorununa güvenli önlemler açısından yapılması gereken bazı temel hususlar şunlardır:

- Deprem öncesi, deprem sırası ve sonrasında yapılacak çalışmalara ilişkin kamu ve toplum yararını temel alan Ulusal Deprem Stratejisi, Türkiye Deprem Master Planı ve Afet Yönetimi Stratejik Planı oluşturulmalıdır.
- Yapı denetimi uygulamasını yönlendiren her türlü karar sistemi, ilgili bütün kurum ve kuruluşların katılımıyla oluşturulmalıdır. İmar, Yapı, Dönüşüm Alanları, Yapı Denetim ve Afet Yasaları; TMMOB ve bağlı ilgili odalar, üniversiteler ve ilgili kesimlerin katılımıyla düzenlenmeli; bu kuruluşlar mevzuat süreçlerinin asli unsurları olarak tanınmalıdır.
- Mevcut Yapı Denetim Yasası'nın öngördüğü, ticari yanı ağır basan yapı denetim şirketi modeli yerine; uzmanlık ve ahlaki niteliklere sahip yapı denetçilerinin etkinliğine dayalı, meslek odalarının sürece etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeli benimsenmelidir. Mevcut yasa iptal edilerek yeni bir yasa çıkarılmalı; 3194 sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil mevzuat, söz konusu model esas alınarak yeniden düzenlenmelidir.
- Bütün kamu yapıları yasa kapsamına alınmalı; TOKİ, KİPTAŞ vb. kuruluşların inşaatlarının denetimi, yeni yapı denetim sistemine dahil edilmelidir.
- Denetçi belgeleri ve takibi TMMOB'ye bağlı odalar tarafından verilmeli; yapı denetimi mekanizmasında yer alan meslektaşların sicillerinin tutulması ve meslek içi eğitimler TMMOB'ye bağlı odalarca yapılmalıdır.
- Bina ve doğal eki mekanik tesisatının tasarım, üretim ve bakımında üretenler ve denetleyenler MMO tarafından belgelendirilmiş konunun uzmanı mühendisler olmalı, bu husus bütün yasal düzenlemeler ve Yapı Denetimi Yasası'nda yer almalıdır.
- TMMOB tarafından hazırlanan "Yetkili Mühendis,

Mimar ve Şehir Plancılarının Belirlenmesi ve Belgelendirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı" ivedilikle yasalaşmalıdır.

- I. ve II. sınıf gayri sıhhi müesseseler kapsamındaki endüstriyel tesislerin birbirlerine güvenlik-yaklaşma mesafeleri konusunda gerekli çalışmalar yapılarak standart ve koşullar imar mevzuatına aktarılmalı; bu mesafeler içindeki alanlar Bakanlar Kurulu Kararı ile "afet bölgesi", "yapı yasaklı alan" ilan edilmelidir.
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, makina, elektrik mühendisleri ve mimarların tasarım, üretim ve denetim aşamalarında aktif rol üstlebilecekleri şekilde düzenlenmelidir.
- Okullar, hastaneler başta olmak üzere kamu yapılarının depreme karşı güvenli olup olmadıklarının konunun uzmanı mühendisler tarafından tespitine yönelik çalışma başlatılmalı, üniversiteler, TMMOB'ye bağlı ilgili odalar ve belediyeler bu çalışmada yer almalıdır.
- Sağlık, su, yağmur suyu, atık su, sıcak su, kızgın su, buhar, kızgın yağ, ısıtma, soğutma, asansör, doğal gaz, LPG, sanayi gazı, yakıt, yangın, acil durum, ışıklandırma, yangın, elektrik, yalıtım, güvenlik, depolama, havuz, iletişim ve ulaştırmaya ilişkin tüm tesisat uygulamaları deprem, acil ve afet durumları açısından incelenmeli ve TMMOB'ye bağlı ilgili odaların eğitim, belgelendirme, denetim süreçlerine tabi olmalıdır.
- Doğal gaz, elektrik, ısıtma kazanları, jeneratörler ve gaz tesisatları için erken uyarıcı ve gaz/akım kesici sistemler uygulanmalı, denetimleri meslek odalarıca yürütülmelidir. Doğal gaz firmalarının MMO'dan yetki belgeli mühendislerle çalışması sağlanmalı; doğal gaz projeleri ve montaj denetimlerinin MMO'nun mesleki denetiminden geçirilmesi sağlanmalıdır.
- Yapı Sigortası ve Mesleki Sorumluluk Sigortası sistemine bir an önce geçilmelidir.

MMO, bu konularda bütün yetkilileri gerekli adımları atmaya ve iş birliğine çağırılmaktadır.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı
Ali Ekber ÇAKAR
(15 Ağustos 2010)

ELEKTRİK DAĞITIM ŞİRKETLERİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİYLE İLGİLİ ODA DEKLARASYONU

Odamız, kamusal varlıkların ve hizmetlerin özelleştirmesine karşıdır. Kamu elektrik dağıtım hizmeti ve bu hizmeti veren kamu kuruluşlarının özelleştirilmesi, kamusal olanakların özel tekelere altın tepsi içinde sunulmasıdır. Elektrik üretim ve dağıtımında, kâr ve kazanç garantisi tanınan özel tekelin egemen olmasıyla elektrik fiyatları hızla yükselecek ve halkın yaşamı güçleşecektir.

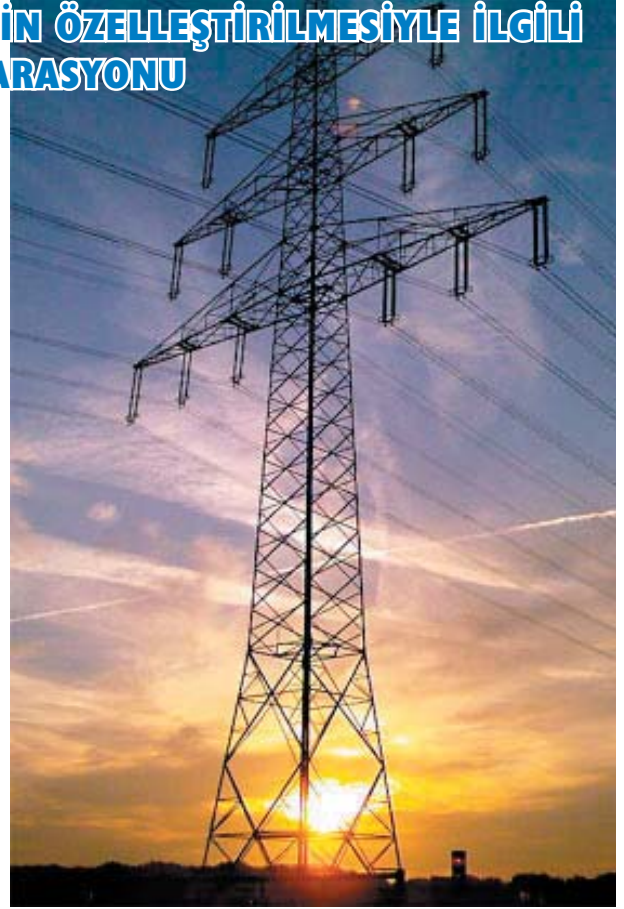
24 Ocak ekonomi kararlarının öngördüğü serbestleştirme neoliberal politikalar uyarınca ülke sosyo-ekonomik yapısı Dünya Bankası, IMF, OECD, AB vb. uluslararası kuruluşları ve yerli sermaye kesimlerinin istemleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiş, kamunun elindeki sanayi kuruluşları hızla özelleştirilmiş, sanayi fason ve taşeron üretim yapısına dönüştürülmüş, eğitim, sağlık, enerji, ulaşım gibi temel kamusal hizmetler merkezi yönetimden yerel yönetimlere dek uzanır bir şekilde sermayenin etkinliğine açılmıştır.

Sekiz yıldır iş başında olan iktidar, enerji ile ilgili yayınlamış olduğu belgelerde elektrik dağıtımının tamamının özelleştirileceğini, kamusal elektrik üretim tesislerinin de özel sektöre satılacağını açık bir şekilde ifade etmiştir.

Odamız, enerjiden yararlanmanın çağdaş bir insan hakkı olduğu gerçeğinden hareketle, **enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulmasının temel bir enerji politikası olması gerektiğini savunmaktadır.**

Odamız temel belgelerinde, **“Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasını ve toplumsal yararın artırılmasını, yurttaşların ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir”** temel perspektifi defalarca belirtmiştir.

Odamız, **Türkiye’nin bir enerji envanterinin çıkarılması gereğini vurgulamaktadır. Kamusal planlamayı, kamusal üretimi ve yerli kaynak kullanımına ağırlık vermeyi kabul etmeyen özelleştirme politikalarının reddedilmesini, kamunun elinin kolunun bağlanmaması ve kamu eliyle yatırımlar yapılabilmesi zorunluluğunu** dile getirmektedir.

Elektrik enerjisi faaliyetlerinin kamu hizmeti olduğu gerçeği kabul edilmeli ve yasalarda yapılacak düzenlemelerle bu husus tartışmasız bir şekilde belirlenmelidir.

Enerjide ulusal planlama, kamusal yönetim, kamusal üretim ve kamusal denetim esas alınmalıdır.

Odamız **kamusal elektrik üretim ve dağıtım tesislerinin özelleştirilmesine bu nedenler bütünlüğü içinde karşı çıkmaktadır.**

Bu genel değerlendirmelerden sonra, elektrik dağıtım kuruluşlarının özelleştirilmesine yönelik somut itirazlarımızı aşağıdaki başlıklar altında açarak somutlayacağız.

1. Devir Alan Özel Şirketlere Kamu Elektrik Şirketlerinin Envanteri ve Tahsili Mümkün Alacakları da Devir Ediliyor

Kamu elektrik dağıtım ihalelerinde hep bir sorun olan açıklık sağlanmayarak özelleştirilen kuruluşun devrinde şirketin **envanterinde bulunan malların doğru de-**

ğ erlendirilmesi yapılmamaktadır. Ayrıca, özelleştirme öncesinde çaba harcanarak **tahsil edilebilecek alacakların tahsili** için çaba harcanmamakta, bu alacaklar devir alan şirkete armağan edilmektedir. Öyle ki, 13 Ağustos 2010 tarihli Dünya gazetesinde yer alan bir haberde, Boğaziçi ve Gediz Dağıtım Bölgeleri ihalelerine en yüksek teklifi veren MMEKA'nın Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Kazancı, bu şirketlerin tahsilatı yapılmamış faturalardan 1 milyar dolara yakın alacağı olduğunu kendilerinin ve tüm teklifçi firmaların bildiğini öne sürmektedir. Bu noktada soru şudur: Bu alacaklar neden tahsil edilmektedir? Alacakların özelleştirme öncesi tahsil edilmesi, devir bedellerinin ödenmesi için kullanılmak üzere sıfır faizli bedava bir kaynak olarak kamu kesesinden özel şirketlere sunumu değil midir? Bu uygulama, serbestleştirme, özelleştirme yönündeki ihalelerin kamu kaynaklarının talanında oynadığı role dair önemli bir göstergedir.

2. İhale Bedelleri ve Devir Edilen Alacaklar Kamu Yararına Aykırılık Oluşturuyor

2008 yılı tüketim miktarları dikkate alındığında, ortalama 20 kuruluşluk enerji birim satış fiyatı üzerinden hesaplama yapıldığında, örneğin Fırat Elektrik Dağıtım Şirketi'nin yıllık enerji satış cirosunun 429.049.000 TL seviyelerinde olduğu tespit edilmektedir. İhalede oluşan en yüksek teklif fiyatı ise 258 milyon dolar olup, ihale tarihindeki kur üzerinden TL'ye çevrildiğinde, 355.442.000 TL olarak hesaplanan bu bedel, Fırat EDAŞ'ın yıllık enerji satış cirosunun dahi çok altında oluşmuştur. Kaldı ki enerji satışının dışında, şirketin başkaca gelir kalemleri de bulunmaktadır ve ciro değeri bu miktarın üzerindedir. Diğer yandan, dağıtım şirketleri mevcut alacaklarıyla birlikte devredilmektedir. Bu şirketlerin ne boyutta alacağı bulunduğu kamuoyu tarafından tam bilinmemekte ve kimi dağıtım şirketlerinin özelleştirme ihalelerinde oluşan bedelin, şirketin alacaklarından da düşük kaldığı söylenmektedir. Gerek şirketin ciro büyüklüğü, gerekse alacaklarıyla birlikte özelleştirilmesi ve son derece düşük kalan teklif bedeliyle ihalenin sonuçlandırılması kamu yararına aykırılık taşımaktadır.

3. Devralacak Özel Şirketlerin Yapacağı Yatırımlar Daha Şimdiden Tarifelere Yansıtılarak Ekstra Kazanç ve Kâr Garantisi Sağlanmaktadır

Özelleştirme sonrası dağıtım şebekelerinde yapılacak olan muhtemel yatırımların bedeli, EPDK'nın onayladığı tarifelere şimdiden yansıtılmıştır. Şirketlerin, gerek Dünya Bankası'nca verilen kredilerle, gerekse kendi sağlayacakları kredi ve sermaye ile yapacakları varsayılan yatırımlar, şimdiden enerjiyi kullanan toplumun ödediği/ödeyeceği tarifelerin içerisine eklenmiştir.

Dağıtım özelleştirmesine ilişkin danışman Lazard firması tarafından hazırlanan bilgi dokümanında, "Özelleştirme öncelikli amaçlarından biri de dağıtım sistem ve şebekesi üzerinde gerçekleştirilmesi gereken yatırımların özel sektör tarafından karşılanması ve bu sayede devlet bütçesi üzerindeki yükün azaltılmasıdır" denilmektedir. Yatırım finansmanının tarifeler yoluyla tüketicilerden karşılanacağı açık olduğuna göre, dağıtım hizmetinin özel sektöre bırakılmasıyla devletin sırtından hangi yük kaldırılmaktadır? Şirketler adına tüketicilerden tahsil edilebilen yatırım giderleri devlet adına tüketicilerden tahsil edilememekte midir? Bu yönüyle de yapılan özelleştirme işlemlerinin, amaç yönünden hukuka ve kamu yararına aykırılık taşıdığı kuşkusuzdur.

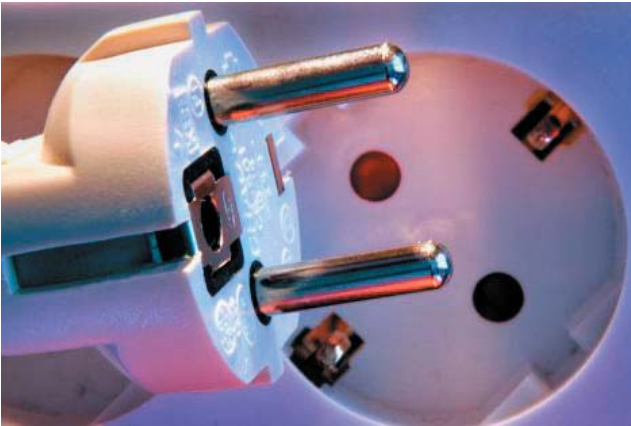
Kaldı ki şirketler tarafından yapılması sürecinde muhtemel yatırımların nasıl denetleneceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Dikkat edilirse yatırımların hiç ya da gereği gibi yapılmaması durumunda bile, önceden belirlenmiş tarifeler yoluyla, yapılmayan yatırımın bedeli vatandaşın tahsil edilmiş olacaktır. Bu duruma karşı kamu ve toplum yararı gereği sözleşmenin feshedilmesine kadar varan cezai düzenleme güvenesi oluşturulmamıştır.

4. Kamunun Kendi İçinde Yaptığı İhale Devir Bedelleri de Şimdiden Topluma Fatura Edilmiştir

Özelleştirmelerin gerçekleştirilmesi için izlenen yolda, TEDAŞ'a ait dağıtım şebekelerinin işletme hakkı devirleri (İHD), hisseleri satılacak olan bölge şirketlerine devredilmiştir. Bu devir önemli bir bedel karşılığında yapılmış ve İHD bedeli de EPDK tarafından onaylanan tarifelere eklenmiştir. Kısaca, 'ucuzluk' sağlayacağı iddia edilen özelleştirmelerin yalnızca gerçekleştirilebilmesi için yapılan işlemler dahi topluma ilave yükler getirecektir. Önemle belirtmek isteriz; daha şimdiden, önümüzdeki dönemin elektrik tarifelerinde İHD bedeli eklenmesi nedeniyle fiyat artışları söz konusudur.

5. Dağıtım Şirketlerini Alan/Alacak Şirketler Lehine Olan ‘Gelir Tavanı’ Uygulaması ile Elektriğe Sürekli Zam Öngörülüyor

Tarifelerle ilgili bir diğer fiyat artırıcı durum da **gelir tavanı** uygulamasıdır. Dağıtım bölgelerinde gerçekleşecek olan **tüketim miktarından bağımsız olarak dağıtım şirketine belirli bir gelir garantisi** verilmektedir. 01.09.2006 tarih ve 26276 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 24.08.2006 tarih ve 875 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Kararı’nın “20 Dağıtım Şirketi İçin Gelir Gereksinimi Hesaplanması ve Tarife Metodolojisi” başlıklı ekinde, şirketlere garanti edilen gelir tavanı için 3 temel bileşen belirlenmiştir. **İşletme giderleri bileşeni, yatırım bileşeni ve işletme hakkı devir bedeli bileşeninden oluşan gelir tavanı, tüketicilerin elektrik kullanımından bağımsız olarak düzenlenmiştir.** Buna karşın şirketin tüketimdeki olası bir düşme nedeniyle gelir tavanını sağlayamaması durumunda, bu **garanti edilen tutarı gelecek yıldaki tarife artışıyla elde etmesi** öngörülmektedir. Bu husus, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı için Lazard tarafından hazırlanan Bilgi Dokümanında açıkça belirtilmiştir: “*Dağıtım şirketinin tüketimdeki olası azalmadan dolayı gelir tavanında öngörülenden daha düşük bir gelir elde etmesi durumunda ortaya çıkan gelir eksikliği bir sonraki dönemde uygulanacak olan son kullanıcı tarifelerinin EPDK denetimi altında düzeltilmesiyle giderilmiş olacaktır*”. Belirli miktarda enerji satışını garanti etme anlamına gelen bu uygulamada, garanti edilen miktarda enerjinin satılamaması halinde, **satılamayan enerjiden elde edilecek olan gelirin, bir sonraki yılın tarifelerine yansıtılması söz konusu olacaktır. Elektrik üretimi alanında devletin alım garantili Yap-İşlet-**

Devret (YİD) ve Yap-İşlet (Yİ) sözleşmelerine, bu kez dağıtım alanında “vatandaşın alım garantisi” eklenmektedir. Enerji kullanıcıları, şirketin gelir tavanını garanti edecek miktarda elektrik tüketecek, tüketmemesi halinde, bir sonraki yıl bu tüketmediği enerji üzerinden, garanti edilen gelir tavanını ödeyecektir. Bu özel sektör lehine sürekli azami kâr temelinde yüksek kazanç garantisi verilmesi, ücretli, dar gelirli ve yoksul halk için **sürekli zam ve sömürü** anlamına gelmektedir.

Dağıtım hizmetini verecek olan özel şirkete gelir tavanı garantisi getirilmesi, ekonomideki bir kriz nedeniyle olası tüketim azalmasına karşı şirketleri korumakta, **kamu ve toplum yararı ile Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırılık** oluşturmaktadır.

6. ‘Enflasyon Düzeltmesi’ Faktörü Ek Bir İstismar Unsurudur

EPDK tarafından onaylanan **geçiş dönemi gelir tavanlarına**, yine EPDK tarafından belirlenecek olan **Enerji Piyasası Endeksi bazında enflasyon düzeltmesi** de yapılacaktır. Böylece, şirketler her durumda belirli ve azami bir geliri mutlaka elde etmiş olacaklardır. Bu noktada görülmesi gereken dolaylı bir gerçek söz konusudur: **Elektrik özelleştirmelerinin yol açtığı fiyat artışlarının** (ki yalnızca 2007’den bu yana yüzde 72,3 oranındadır) **neden olacağı diğer mal ve hizmetlerdeki fiyat artışlarının enflasyon üzerindeki dolaylı etkilerinin yine şirketler lehine bir gelir kalemine dönüşmesi** söz konusudur. Enflasyonda dolaylı bir etken olan elektrik fiyatlarına yapılan zamların etkisi üzerinden yine bir gelir yaratılması, hep vurguladığımız **kamu ve toplum yararına aykırılığın** bir başka örneği olmaktadır.

7. Elektrik Kayıp-Kaçaklarının Önlenmesi de Ekstra Bir Gelir Kaynağına Dönüşüyor

Kayıp-kaçak oranlarında **öngörülen ve onaylanan hedeflerden daha fazla düşüş sağlanması durumunda ise şirketler tarife sisteminde yer almayan, yine fazladan bir kâra sahip olacaklardır. Yani şirkete garanti edilen gelir tavanının üzerinde bir kâr elde etme olanağı sağlanmaktadır. Kayıp-kaçakların azaltılmasına yönelik yatırım ve işletme giderlerini tarife yansıtarak tüketicilerden tahsil eden şirketlerin, dikkat edelim, bu yatırımlar ve işletme giderleri karşılığında elde ettikleri fazladan kârı tarifelerin**

düşürülmesi yöntemiyle tüketicilere yansıtması ise öngörülmemektedir.

8. Dağıtım Şirketleri Elektriği Daha Ucuza Elde Ettiklerinde Tüketici Tarifelerinde Ucuzlama Olmayacak

Elektrik dağıtım özelleştirmeleriyle, dağıtım şirketlerinin, elektrik üreticilerinin fiyatlara zam yapmaları durumunda bu zammı doğrudan dağıtım ve perakende satış fiyatları aracılığıyla tüketicilere yansıtmaları kurala bağlanmaktadır. Ancak aynı dağıtım şirketleri öngörülenden daha ucuza elektrik satın alma olanağı elde ettikleri zaman sağlayacakları fazladan kârı tarifeleri düşürmek yoluyla tüketicilerle paylaşmaları söz konusu değildir. Bu durum “nimet-külfet” ilişkisinde sürekli olarak elektrik kullanıcılarının aleyhine bir dengesizlik yaratacaktır.

Diğer yandan, şirketler için tarifelerin dışında başkaca gelir kalemleri de bulunmaktadır. Dağıtım şebekesine ilk bağlantı kurulumu ücreti ve kesinti veya yeniden bağlanma gerektiğinde alınan kesme/bağlanma bedeli gibi gelirler, tarifelerle elde edilecek gelirlerin dışında, şirketler için ayrı bir kâr unsuru oluşturmaktadır.

Buraya kadar anlatılan gelir sistemi, şirketleri yatırıma özendirmekten bir hayli uzaktır. Şirketler, belirli bir geliri elde etmek için doğru ve yerinde yatırımlar yapmak, işletme verimliliğini artırmak gibi yönelimlere gereksinim duymayacaklardır. Bu mantalite içinde, elektriğin kesintisiz ve kaliteli sunumu için gerekli altyapı ve iyileştirme yatırımlarının yeterince yapılmaması halinde, gerilim veya frekans düşmesi, hatta uzun süreli elektrik kesintilerin yaşanması kaçınılmaz olacaktır. Dünyada modern elektrik dağıtım işletmeciliğinde ulaşılan teknoloji, sistemde meydana gelen arızaların anında tespit edilerek giderilmesini sağlayan bilgisayarlı izleme ve kontrol sistemlerini (SCADA) içermektedir. Bu tür altyapı yatırımları öngörülmeden, yalnızca kayıp/kaçak oranlarının indirilmesine endeksli yapıda, özel şirketlerin kolayca başka yol ve yöntemlere başvurmalarının önü açılacaktır. Mevcut elektrik enerjisi mevzuatı ve özelleştirme uygulamaları, ancak şirketlerin para tahsilatında bir hızlanma yaratacağı, yatırımların ise gerektiği ölçüde yapılmayacağını açık bir şekilde göstermektedir. Daha

önce AKTAŞ örneğinde yaşandığı gibi, çeşitli muhasebe ve fatura oyunları ile özellikle kaçak elektrik miktarının düşük düzeylere kadar indirilmesinin ileri sürülebilmesi ile yetinilebilecektir.

Bütün bunların yanı sıra, ihalelerde ortaya çıkan İşletme Hakkı Devir Bedellerinin ödenebilmesi için, **bu yılın sonundan itibaren, halen yüzde 2,33 oranında olan kâr marjının artırılması için EPDK'nın firmalar tarafından zorlanacağı** da açıktır.

Bu bağlamda;

- Dağıtım sisteminin özelleştirilmesi sonrasında, **hizmet kalitesinin yükseltilmesini amaçlayan yatırım ve iyileştirmelerin yeterince sıkı kurallar içeren belirli bir çerçeveye oturtulmamış ve keyfiyete bırakılmış olması,**
- Şirketler tarafından yapılması **muhtemel yatırımların daha şimdiden tarifeye yansıtılmış olması,**
- **Kayıp-kaçaklardaki azalmanın hangi oranda ve nasıl bir yöntemle gerçekleşeceğine ilişkin ayrıntılı iş planlarının şirketlere yükümlülük olarak getirilmemiş olması,**
- İHD bedeli gibi özelleştirmenin kendisinden kaynaklanan maliyetlerin tarifelere yansıtılarak elektrik fiyatlarını arttıracak olması,

yapılan özelleştirme ihalelerinin kamu yararına aykırı olduğunu ortaya koymaktadır.

9. İhalelerde Yabancılar Yönelik Kısıtlama Bulunmaması Anayasa'ya Aykırıdır

4628 sayılı Kanun'un Özelleştirme başlıklı 14. maddesinin üçüncü fıkrasında,

“Bu özelleştirme uygulamaları çerçevesinde, bu Kanunda belirtilen piyasa faaliyetlerinde yer alan gerçek ve tüzel kişilerden, yabancı gerçek ve tüzel kişiler elektrik üretim, iletim ve dağıtım sektörlerinde, sektörel bazda kontrol oluşturacak şekilde pay sahibi olamazlar”

hükmü yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında, elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı gibi stratejik öneme sahip kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinde, **yabancılar yönelik kimi önlemlerin alınması gerektiği** vurgulanmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin 1994/49 E. 1994/45-2 K ve 7.7.1994 tarihli kararında, “Telekomünikasyon, elektrik

üretim, iletim ve dağıtım gibi stratejik önemi olan alanlara yabancıların girmesinin ötesinde, egemen olması, güvenlik, bağımsızlık ve ekonomik yönlerden çok sakıncalı olabilir. Çünkü, bu tür kamu hizmetleri ülke güvenliği ile çok yakından ilgilidir” denilmektedir.

4628 sayılı Kanun’un 14. maddesinin üçüncü fıkrası ise, Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtilen, yabancılaşma tehlikesini bertaraf etmeye yönelik bir düzenlemedir. Ancak, maddenin düzenlenme şekli ve ifadelerin açık olmaması, bu amacın gerçekleşmesinin uygulamayla sağlanmasını gerektirmektedir. Bu durumda, elektrik dağıtım özelleştirilmeleri yapılırken, yabancıların kontrol oluşturmalarına yönelik her türlü önlemin alınması gerekmektedir. Bu önlem, hangi düzeyde ve nasıl alınacaktır? Mevcut ihale ilan ve işlemlerinde bu konuda düzenleyici ve önleyici kurallara yer verilmemiştir.

Yabancılarla yönelik kısıtlamaların, dağıtım özelleştirmeleri açısından, her bir dağıtım bölgesi için ayrı ayrı gözetilmesi gerekmektedir. Nitekim **her bir dağıtım bölgesi faaliyeti ayrı bir tekel oluşturacak şekilde** ayrıştırılmıştır. İhaleyi kazanan şirket, bölge sınırları içerisinde münhasıran dağıtım yetkisine sahip olacaktır. Dağıtım şirketlerinin bu konumu, Rekabet Kurumu 1. Daire Görüşü’nde dağıtım faaliyetinin doğal tekel olduğu şeklinde sık sık vurgulanırken, “İlgili Ürün Pazarı” başlığı altında şu görüşlere yer verilmektedir:

“Dağıtım faaliyeti, alçak gerilimli elektrik taşıyan kablolardan oluşan yeni bir dağıtım şebekesinin kurulmasına ilişkin zorluklar ve yüksek yatırım maliyetleri sebebiyle doğal tekel niteliği taşımakta olup; her bir bölgedeki dağıtım şirketi tarafından münhasıran yerine getirilmektedir. Bu bakımdan elektrik pazarının dağıtım seviyesinin pazarın diğer seviyelerinden farklı bir ürün pazarı olarak tanımlanması gerekmektedir.”

“İlgili Coğrafi Pazar” başlığı altında da, “elektrik dağıtım hizmetleri açısından her bir dağıtım bölgesinin ayrı bir ilgili coğrafi Pazar oluşturduğu sonucuna varılmıştır” denilmektedir.

Sonuçta ülke genelindeki elektrik dağıtım faaliyeti, birbirinden bağımsız 21 tekel tarafından yürütülecektir. Bu durumda, 4628 sayılı Kanun’un 14. maddesinde belirtilen **yabancılarla ilgili sınırlamanın, her bir dağıtım bölgesi için ayrı ayrı göz önüne alınması** gerekmektedir. Dolayısıyla **ihaleye çıkılırken, bu**

koşullara uygun kriterlerin belirlenmesi ve ihale ilanında, teklif verecek katılımcıların bünyesinde yabancıların kontrol oluşturmamalarına ilişkin kurallar açıkça yer almalıdır.

Özetle ihale ilanlarında **yabancıların kontrolüne yönelik kurallara yer verilmemiş olması, Anayasa’ya ve 4628 sayılı Kanun’un 14. maddesinin üçüncü fıkrasına açıkça aykırılık** oluşturmaktadır.

10. Dağıtım Şirketlerinin Dağıtım Yanı Sıra Üretim Alanına da Girmesine İzin Verilerek Dikey ve Yatay Bütünleşme ile Tekelleşmeye Olanak Tanınması Anayasa’ya Aykırıdır

Dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesine yönelik ihaleler, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu hükümlerine uygun bir elektrik dağıtım piyasası oluşturma amacıyla yapılmaktadır. 4046 sayılı Kanun, yalnızca satış işleminin usul ve kurallarını belirleyen bir araç Kanun’dur. Dolayısıyla, yapılan özelleştirme, 4628 sayılı Kanun’la belirlenen kurallara uygun şekilde gerçekleştirilecek olup, satış sonrasında da, yalnızca bu Kanun hükümlerine göre faaliyet yürütülecektir.

Özelleştirme işlemlerinin şartlarını belirleyen **4628 sayılı Kanun’un ihale işlemlerinde uygulanacak kimi hükümleri, kanımızca Anayasa’ya aykırılık** taşımaktadır.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nun 3. maddesinin (c) bendinin (3) numaralı alt bendinin ikinci ve üçüncü paragraflarında, 5398 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda, **tekel konumunda bulunan dağıtım şirketlerine, üretim şirketi kurma ve bu şirketten alacağı elektrik miktarı konularındaki sınırlama ortadan kaldırılmıştır.** Maddenin eski hali aşağıdaki gibidir:

“Özel sektör dağıtım şirketleri, dağıtım ve perakende satış faaliyeti dışında, lisanslarında belirtilen bölgelerde üretim lisansı almak kaydıyla ve yıllık elektrik enerjisi üretimi bir önceki yılda bölgelerinde tüketime sunulan yıllık toplam elektrik enerjisi miktarının yüzde yirmisinden fazla olmamak üzere üretim tesisi kurabilir.

Dağıtım şirketleri sahibi olduğu veya iştirak ilişkisinde bulunduğu üretim şirketi veya şirketlerinden, bölgelerinde bir önceki yılda dağıtımını yaptıkları yıllık toplam miktarın yüzde yirmisinden fazla elektrik enerjisi satın alamaz.”

Maddenin değişiklikten sonraki yürürlükte olan şekli ise şöyledir:

“Özel sektör dağıtım şirketleri, dağıtım veya perakende satış faaliyeti dışında, üretim lisansı almak ve hesapları ayrı tutulmak kaydıyla üretim tesisi kurabilir ve sahibi olduğu veya iştirak ilişkisinde bulunduğu üretim şirketi veya şirketlerinden ülke ortalama elektrik toptan satış fiyatını geçmeyecek fiyattan elektrik enerjisi satın alabilir.

Bölgelerinde, mevcut sözleşmeleri kapsamında işletme hakkı devri yoluyla dağıtım hizmeti yapma hakkı elde etmiş özel sektör dağıtım şirketleri bu Kanunda belirlenmiş ve dağıtım şirketlerinin tabi olduğu serbest rekabet koşullarını sağlayacak şekilde sözleşmelerini tadil edip, yeni düzenlemelere geçmedikleri sürece, üretim lisansı olarak üretim tesisi kurma hakkından yararlanamaz ve üretim faaliyetiyle iştigal eden tüzel kişilerle kontrol oluşturup oluşturmadığına bakılmaksızın iştirak ilişkisine giremez.”

Eski düzenlemede, dağıtım şirketlerinin dikey bütünleşme içerisine girmesine sınırlama getirilmekte, ancak bir önceki yıl dağıtımını yaptığı bölgede tüketime sunulan elektrik miktarının % 20'si oranında elektrik üretebilme ve sahibi olduğu veya iştirak ilişkisinde bulunduğu üretim şirketlerinden ancak aynı oranda elektrik alabilme hakkı tanınmaktaydı.

Mevcut düzenlemede ise bu sınırlamalar kaldırılmış ve yerine hesapların ayrı tutulması ve belirli bir fiyat tavanı konulmakla yetinilmiştir. Bu düzenleme, dağıtım şirketlerinin sınırsız bir şekilde **üretim şirketi sahibi** olmasına izin vermesi ve dağıttığı enerjinin tümünü kendi üretim şirketlerinden sağlama olanağı yaratarak **dikey bütünleşme yoluyla tekelleşmeye** yol açacaktır.

Diğer yandan, **bir dağıtım bölgesine ait lisansı elinde bulunduran tüzel kişinin başka dağıtım bölgelerinin de lisansını almasının** önünde engel bulunmamaktadır. İhaleler ya da daha sonra hisse devirleriyle, **bütün dağıtım bölgelerinin aynı kişilerin elinde toplanması** olanağı bulunmaktadır. Düzenleme bu yönüyle de, **yatay bütünleşme yoluyla tekelleşmeye** açık tutulmuştur.

Elektrik Piyasası Kanunu, bütün ülkedeki dağıtım şirketlerinin tek bir elde toplanması ve bu tüzel kişinin ülke düzeyinde satacağı elektriğin tümünü kendisinin üretmesini engelleyecek hiç bir kural öngörmemektedir.

Anayasa'nın 167. maddesi ise, devlete, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağ-

layıcı ve geliştirici tedbirler alma; piyasalarda tekelleşme ve kartelleşmeyi önleme görevi vermiştir.

Özelleştirmelerini büyük oranda gerçekleştirmiş pek çok Avrupa ülkesinde tekelleşmelere karşı önlem arayışına girildiği gerçeği görülmek istenmemektedir. Diğer yandan bilinmektedir ki, **tekelleşme etkisini yalnızca bir ülke içerisinde göstermemekte, büyük enerji şirketleri birden fazla ülkenin enerji üretim ve dağıtım hizmetlerini bünyelerinde toplamaktadır. Bu şirketlerin, ülkemizin dağıtım özelleştirmelerine ilgi duyduğu ve sermaye çevrelerinin girift ilişki, yapı ve ortaklıklarla yabancı sermaye gruplarına açıldığı** bilinen bir gerçektir.

Ayrıca, elektrik enerjisi alanındaki serbestleşme sonunda rekabet ortamının tesisi açısından **sektör; üretim, iletim, toptan satış, dağıtım ve perakende satış olarak beş parçaya** bölünmüştür. Bu parçalardan yalnız iletim alanı kamuda kalacak, diğer alanlarda özel şirketler faaliyet gösterecektir. Rekabetin tesisi açısından öngörülen **bu parçalanmada yalnızca üretim ve dağıtım alanında yaşanacak entegrasyon nedeniyle değil, perakende satış şirketlerinin ayrı olmasına yönelik düzenlemeler nedeniyle de zafiyet** söz konusudur. Perakende satış hizmetlerinin ayrı şirketler eliyle yürütülmesi öngörülmüşken, bu hizmetleri lisans almak koşuluyla **dağıtım şirketlerinin de üstlenebileceğine yönelik düzenleme ile dikey entegrasyon bir diğer unsuru ile** tamamlanmaktadır. Nitekim mevcut özelleştirme stratejisinde, perakende satış şirketlerinin ayrı özelleştirilmesinden vazgeçilmiş, dağıtım şirketlerine aynı zamanda bu perakende satış görevi de verilmiştir.

Özetle, tekelleşmeyi sınırlı da olsa önlemeye yönelik hükümlerin yürürlükten kaldırılarak, dağıtım şirketlerinin sınırsız şekilde üretim şirketi sahibi olacağına yönelik 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda yapılan düzenleme kanımızca **Anayasa'nın 167. maddesine açıkça aykırılık** taşımaktadır. Aynı şekilde perakende satış hizmetlerinin dağıtım şirketleri tarafından yapılabileceğine dair Kanun'da yapılan düzenleme ile yine Kanun'da yatay bütünlüşmeyi engelleyici hükümlerin bulunmamasının tekelleşme yaratacağı da açıktır. Böyle bir yapı, bir kamu hizmeti olan elektriğe tüketicinin, ucuz, kaliteli ve sürekli ulaşımının sağlanması önünde engel oluşturacağı için **Anayasa'nın 172. maddesine de** uygunluk taşımamaktadır.

Bugüne değin yapılan ihaleler sonucu Çoruh, Vangölü, Fırat, Trakya dağıtım bölgelerini aynı şirketin devralması söz konusudur. Devir işlemlerinin tamamlanması halinde, devralacak şirket, tüm abonelerin yüzde 9'unu devralmış olacaktır. Bu şirketin büyük ortaklarından birinin, ana ortak olarak bünyesinde yer aldığı diğer bir grubun da Boğaziçi ve Gediz dağıtım bölgelerini de devralması gerçekleşirse, tüm abonelerin yüzde 29'u yatay ortaklık ilişkileri içinde olan iki şirkete devredilmiş olacaktır. Bu grubun ihalesi henüz yapılmayan bölgelerde de faal olması halinde bu oran daha da büyüyecektir. Böylece kamu tekeli altın tepsisi içinde özel bir şirketler grubuna devredilmiş olacaktır.

Öte yanda Çoruh, Vangölü, Fırat, Trakya Dağıtım Bölgelerini devir alması söz konusu olan şirket Çoruh Dağıtım Bölgesi'nde Giresun, Gümüşhane, Trabzon, Rize kentlerinde; Vangölü Dağıtım Bölgesi'nde Van; Fırat Dağıtım Bölgesi'nde Malatya kentlerinde **doğal gaz dağıtım**

lisansına sahiptir. Boğaziçi ve Gediz Elektrik Dağıtım bölgelerine en yüksek teklifi veren grup, Başkent Doğal Gaz Dağıtım AŞ için de en yüksek teklifi vermiştir. Bu durum, **elektrik dağıtım alanında tekelleşmenin doğal gaz dağıtımıyla da tahkim edildiğini/edilebileceğini** göstermektedir.

11. Şirketlerin Ortaklık Yapısı Tekelleşmeye Olanak Tanımaktadır

24.05.2006 tarih ve 26177 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5496 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 2. maddesinin 3. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Piyasada faaliyet gösterebilecek özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilerin, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre anonim şirket veya limited şirket olarak kurulması ve anonim şirketlerin sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler dışındaki hisselerinin nama yazılı olması şarttır. Bu şirketlerin ana sözleşmelerinde bulunması gereken hususlar yönetmelikle düzenlenir."

Maddenin eski hali ise şu şekildedir:

"Piyasada faaliyet gösterecek özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilerin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirket ya da limited şirket olarak kurulmaları ve anonim şirket olarak kurulmaları halinde, hisselerinin tamamının nama yazılı olması şarttır. Bu şirketlerin asgari sermayeleri ile ana sözleşmelerinde bulunması gereken sair hususlar yönetmelikle düzenlenir."

4628 sayılı Yasa hükmünün eski halinde, elektrik piyasasında faaliyet gösteren anonim şirketlerin hisselerinin tamamının nama yazılı olması koşulu bulunmaktadır. Bu kural şirket hisselerinin el değiştirmesine ve dolayısıyla borsada işlem görmesine olanak tanımamak suretiyle bazı kamusal önlemlerin alınmasını amaçlamaktadır. 4628 sayılı Yasa'nın amaçlarından biri de, elektrik piyasasında tekelleşmenin önlenerek rekabetçi bir yapının kurulmasıdır.

Enerji alanında **tekelleşmenin yaşanmaması için, faaliyet gösteren şirketlerin ve bu şirketlerin pay sahiplerinin izlenmesi** gerekir. **Enerji alanına girişlerde ve tüm el değiştirmelerde bildirim yapılmalı ve izin alınmalıdır.** Ancak bu şekilde tekelleşmenin önüne

geçecek önlemlerin alınması söz konusu olabilir. **Dolayısıyla, Kanun'un önceki halinde olduğu gibi, faaliyet gösterecek şirketlerin hisselerinin nama yazılı olması zorunluluğu** doğmaktadır. Kanun'un önceki şeklindeki kuralın, **Anayasa'nın 167. maddesinde** yer alan, **devletin "piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi" önleme görevinin** yerine getirilmesi amacı ile uygunluk taşımaktadır. Kanun'da zaten belirsiz olan piyasa yapısında, aynı şirket ya da grupların, üretim ve dağıtım alanlarında faaliyet göstererek tekel oluşturmalarının ve dikey bütünleşmenin önüne geçilebilmesi için getirilecek kuralların dolaylı yollardan aşılma isteneceği açıktır. Diğer yandan, doğal tekel oluşturan elektrik üretim ve dağıtım faaliyetlerinde yer alacak unsurların, piyasaya hakim olma yönünde eğilimlerinin daha baştan var olacağı da (Avrupa ülkeleri örneklerinde yaşandığı gibi) bilinen bir gerçektir.

Kıscacası, 4628 sayılı Yasa'nın 2. maddesinin eski halinde bulunan anonim şirketlerin hisselerinin nama yazılı olması kuralı, dolaylı yoldan piyasa üzerinde kontrol oluşturulmasına engel olma amacını taşımaktadır. Ancak **değişiklik sonrasındaki düzenlemeyle, borsada işlem gören şirketlere ait hisselerin kimin elinde olduğu bilinemeyecek ve bu hisselerin piyasada faaliyet gösteren şirket ve gruplarca toplanarak bir tekelleşmenin ortaya çıkması** olanağını doğuracaktır.

Diğer yandan, hisseleri satılan dağıtım şirketlerinin bir kısım hisselerinin, borsada işlem görmesi, halka arz gibi yöntemlerle küçük tasarruf sahipleri dahil olmak üzere başkaca ellere devredilmesi durumunda çeşitli ekonomik ve sosyal sorunların doğması ihtimali de bulunmaktadır. ÇEAŞ ve Kepez örneğinde yaşanan mağdurların durumuna hâlâ bir çözüm bulunamamışken, ileride böylesi bir sonuç doğurabilecek şekilde dağıtım şirketlerinin hisselerinin devrinin önü açık tutulmaktadır. Dağıtım hizmeti yürüten bu şirketlerin olası herhangi bir nedenle lisanslarının iptal edilmesi ve işletme hakkı devir sözleşmelerinin geçersiz kılınmasıyla içi boş şirketler ve bu şirketlere yatırım yapmış mağdur yatırımcılar doğacaktır.

Konuyla ilgili diğer bir husus da **yabancılaşma/yabancılaştırma** ile ilgilidir. 4628 sayılı Kanun'un 14. maddesinin 3. fıkrasında **"Bu özelleştirme uygulamaları çerçevesinde, bu kanunda belirtilen piyasa faaliyetlerinde yer alan gerçek ve tüzel kişilerden, yabancı gerçek ve tüzel kişiler elekt-**

rik üretim, iletim ve dağıtım sektörlerinde sektörel bazda kontrol oluşturacak şekilde pay sahibi olamazlar" hükmü yer almaktadır. Bu kural da **Anayasal ilkeler gereği, stratejik alanlarda yabancılara yönelik kısıtlamalar getirilmesi zorunluluğundan** kaynaklanmaktadır. **Anonim şirketlerin hisselerinin nama yazılı olması kuralı, bu sınırlamanın dolaylı yollardan aşılmasını engelleyici bir kuraldır.** Fakat **borsada işlem gören şirketlere ait hisselerin elektrik piyasasında faaliyet gösteren yabancı şirketlerce toplanması** durumunda, yabancıların sektörel bazda kontrol oluşturabilmeleri olanağı doğabilecektir.

Nitekim bu **düzenlemenin temel amacının yabancıların ihalelere katılabilmelerini** sağlamak olduğu ifade edilmektedir. Kanun'da tekelleşmeyi engelleyici hükümlerin kaldırılmış olması da düşünüldüğünde, **ülkemiz elektrik piyasasının tamamıyla yabancı özel tekelere eline geçmesi ihtimali** bulunmaktadır. Bir yandan, **hisseleri borsada işlem gören şirketlerin ihaleye katılmaları** söz konusu olabilecek, diğer yandan, **devir işlemlerinin tamamlanmasıyla dağıtım şirketlerinin hisseleri borsada halka arz** edilebilecektir.

12. Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Özelleştirilmesi İçin Müstakil ÖYK Kararı Yoktur

Özelleştirme işlemlerinin, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun (ÖYK) 02.04.2004 tarih ve 2004/22 sayılı Kararına dayandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu **ÖYK kararı, Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ'nin (TEDAŞ) özelleştirme kapsam ve programına alınmasını içermekte olup, elektrik dağıtım şirketlerinin her birinin özelleştirme kapsam ve programına alınmasına ilişkin herhangi bir ÖYK kararı** bulunmamaktadır.

4046 sayılı Yasa'nın 17. maddesinde belirtildiği şekliyle, **TEDAŞ'a bağlı kuruluşların da özelleştirme kapsamına alındığına dair herhangi bir karar** bulunmamaktadır. 20 ayrı dağıtım bölgesinde 20 ayrı tüzel kişiliğe sahip dağıtım şirketi kurularak, **TEDAŞ'la imzalanan İHD Sözleşmelerine taraf olan şirketlerin özelleştirilmeleri için, bu şirketlerin özelleştirme kapsam ve programa alınmalarına yönelik ayrı ayrı ÖYK kararları** olması gerekmektedir. Özelleştirilmesi hedeflenen dağıtım şirketleri için değil de, kamu adına dağıtım altyapısının mülkiyetini elinde tutmaya devam edecek, dolayısıyla varlığını kamu bünyesinde sürdüreceği olan

TEDAŞ hakkında verilmiş ÖYK kararına dayalı olarak yapılan **bölgesel dağıtım şirketlerinin özelleştirme işlemi, 4046 sayılı Yasa'ya açıkça aykırılık** taşımaktadır.

13. İhalelerde Uygulanan Devir ve Teslim Düzenlemeleri Hukuka Aykırıdır

Dağıtım şirketlerinin ihale şartnamelerinin 20. maddesinde devir ve teslimle ilgili, ihale kurallarına aykırı bir düzenleme getirilmiştir. "Devir ve Teslim" başlıklı 20. maddede;

"İhale sonucunda ÖYK tarafından tüzel kişiye satış yapılmasına karar verilmesi halinde, Teklif Sahibi'nin talebi durumunda, İdare'ce belirlenecek süre içerisinde, sermayesinin en az % 51'ini (ellibir) ihaleye teklif veren Teklif Sahibi'nin oluşturacağı bir anonim şirket kurulacak ve Hisse Satış Sözleşmesi bu surette kurulacak anonim şirket ile yapılacaktır.

İhale sonucunda ÖYK tarafından Ortak Girişim Grubu'na satışın yapılmasına karar verilmesi halinde, İdare'ce belirlenecek süre içinde, Ortak Girişim Gurubu Beyannamesindeki pay oranları esas olmak üzere sermayesinin en az % 51'ini (ellibir) ihaleye teklif veren Ortak Girişim Grubu şirketlerinin oluşturacağı bir "anonim şirket" kurulacak ve Hisse Satış Sözleşmesi bu surette kurulacak anonim şirket ile yapılacaktır.

İhale sonucunda Teklif Sahibi'nin kuracağı ve sermayesinin en az % 51'ini (ellibir) Teklif Sahibi'nin oluşturacağı anonim şirketteki diğer hissedar/hissedarların Rekabet Kurulu'ndan ve EPDK nezdinde Kurul'dan İdare'ce belirlenecek süre içinde izin ve onay alması ve İdare'ye başvurusu gerekmektedir" denilmektedir.

İhalelerde ön yeterlilik koşullarını sağlayan istekliler arasında, kapalı zarfla teklif alınmasını müteakip görüşmeler yapılarak pazarlık usulüyle ihalenin gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. **Gerek** 4046 sayılı Kanun'un **ihale** usulüyle ilgili düzenlemelerinde, **gerekse** 29.11.2003 tarih ve 25301 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Özelleştirme Uygulamalarında Değer Tespiti ve İhale Yönetmeliği"nde, **ihale komisyonunun ihale sonucuna ilişkin nihai kararından sonra, ihale üzerinde kalan teklif sahibinin hisse yapısında değişiklik yapılabileceğine dair bir hüküm** bulunmamaktadır. Aksine bu Yönetmeliğin 13. maddesinin son cümlesinde "Komisyon tarafından, ihale-

nin konusuna göre nihai karar verilmek suretiyle ihale işlemleri sonuçlandırılır" denilmiştir; 17. maddesinde "Komisyonun ihale sonucuna ilişkin nihai kararı, İhale Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından gizlilik kaydıyla yazılı olarak ilgili proje grup başkanlığına intikal ettirilir. İlgili proje grup başkanlığının bağlı olduğu başkan yardımcılığı tarafından komisyon kararını havi Kurul karar taslağı ve gerekçesi hazırlanarak, Kurulun onayına sunulmak üzere Başkana arz edilir. Belirtilen şekilde hazırlanan ihale sonucunu gösteren Kurul karar taslağı ve gerekçesi bir sunuş yazısı ekinde Kurulun onayına sunulur. İhale Kurulun onayı ile (Kurul tarafından İdarenin yetkili kılındığı hallerde ise Başkan tarafından onaylanmak suretiyle) kesinleşir. Satış veya nihai devre ilişkin kararlar İdare tarafından kamuoyuna duyurulmak üzere Resmi Gazetede yayımlattırılır" şeklinde ayrıntılı bir düzenlemeye yer verilmiştir. Yönetmeliğin 19. maddesinde ise "İhale sonuçlarının onaylanmasından sonra İdare tarafından süre verilmek suretiyle sözleşme imzalanması hususunda ihale üzerinde kalan teklif sahibine yazılı bildirimde bulunulur" denilerek, ihale komisyonu eliyle yürütülen ihale işlemleri sonucunda belirlenen teklif sahibiyle sözleşme imzalanması açıkça kural altına alınmıştır.

Ancak Meram EDAŞ'ın özelleştirilmesi ihalesinde **birinci teklif sahibi ile üçüncü teklif sahibinin birleşmesi sonucu** ihalenin hukuka aykırılığı durumu oluşmuştur. Bu örnek de göstermektedir ki, ihale sürecini hukuken sakatlayan bir uygulama söz konusudur.

Anılan mevzuat hükümleri karşısında, ihalelerde yer alan "**devir ve teslim**" koşulu açıkça hukuka aykırılık taşıdığı gibi, ihale sonuçlarıyla ilgili olarak çeşitli hukuksuz tasarruflara da neden olabileceğinden kamu yararına da aykırılık taşımaktadır.

14. İhalelerde Açıklık Yoktur

Temel bir kamu hizmetinin devir ihalelerine ait bilgiler, kamuoyundan özellikle saklanmakta, ihaleler kapalı kapılar ardında gerçekleştirilmektedir. İhale şartnameleri için yüksek bedeller tespit edilmekte ve teklif verecek şirketler dışında ilgili kurum ve kuruluşların erişiminden kaçırılmaktadır.

Oysa 4046 sayılı Kanun'un "İlkeler" başlıklı 2. maddesinin (1) bendinde "**özelleştirme işlemlerinin değer saptaması da dahil aleniyet içinde yürütülmesi**" ilkesi benimsenmiştir. Buna karşılık, **elektrik dağıtım kuruluşlarının ihale süreçlerinde büyük bir titizlikle**

gizlilik yoluna gidilmekte, ihale şartname edinme koşulları yüksek bedellere tabi kılınmakta, aleniyet (açıklık) ilkesi ihlal edilmektedir.

Son Söz Yerine

13.08.2010 tarihli TMMOB Basın Açıklamasında belirtildiği gibi: Anayasa'nın 2. maddesi, Cumhuriyetin niteliklerini demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olarak belirlemiştir. **Hukuk devleti ilkesi, yalnızca idare edilenlerin hukuka bağlılığını değil, aynı zamanda idare edenlerin ve yasa koyucunun da hukuka bağlılığını** ifade eder.

Hukuk devletinin en önemli gereklerinden biri de **yargı denetimidir**. Birliğimize bağlı Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) tarafından Özelleştirme İdaresi'nce yapılan işlemlere karşı açtığı/açılacağı duyurulan davaların iktidar ve yandaş medya tarafından "*Odadan Tehdit*", "*Elektrikte Oda Terörü*" vb. yakışsız değerlendirmelere tabi tutulması, hukuk devletinin erdemlerinden biri olan yargısal denetimin gerçekte benimsenmediğinin bir örneği olmuştur. Söz konusu açıklama ve haberlerle, hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan yargı denetimine karşı çıkılarak, birilerinin çıkarları adına demokratik rejimin en önemli unsuruna meydan okunarak Birliğimize, bağlı Odalarımıza ve yüksek yargıya hakaret edilmektedir.

Öncelikle bilinmelidir:

İdarenin her türlü eylemine karşı hukuk yoluna başvurulmasının anayasal bir hak olduğu bilinmelidir. Özelleştirme kararlarına karşı dava açılması da anayasal bir hak ve bu hakkın kullanımınıdır. Kamu ve toplum çıkarlarının karşısına rant çevrelerinin çıkarlarının çıkarılması ve bu uğurda "psikolojik savaş" yöntemlerinin kullanılmasının bizleri kamusal, toplumsal, mesleki sorumluluklarımızdan geri adım attırmayacağı bilinmelidir.

Yine öncelikle bilinmelidir:

Elektrik dağıtım şebekelerindeki kayıp ve kaçakları azaltacak yatırımları yapmayan, önlem ve uygulamaları yürürlüğe koymayan, enerji sektöründeki **stratejik yanlış politika ve uygulamalardan**, önceki siyasi iktidarlar ile sekiz yıldır işbaşında olan bugünkü iktidar ve onun Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı sorumludur.

Daha da ötesi bu sorumluluk, siyasilerin yanı sıra bürokrasi içerisinde, özellikle Özelleştirme Yüksek Kurulu,

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve EPDK gibi Bağımsız İdari Otorite konumundaki, faaliyetleri uluslararası sermaye ve siyasal iktidara endekli olan bazı kurumların içerisinde kümelenmiş, tüm çalışmaları yerli ve yabancı büyük sermaye grupları ile uyumlu izlenimi veren, yurttaş oldukları ülkemizin çıkarlarını ne denli dikkate aldıkları sorgulanması gereken, neredeyse iktidara seçimle gelen siyasilerin veya atanan kurum üyelerinin üzerinde bile baskı oluşturarak, kamu aleyhine kararlar almaya yönlendiren ve siyasi açıdan ortada olmamalarına rağmen, ülkenin geleceğini karartan özelleştirme yanlısı bir grup bürokrata aittir.

Bu zihniyetin, her fırsatta, kamuoyunu yanıltmak amacıyla ileri sürmekte olduğu, özelleştirmeler sonucu 'fiyatların düşeceği' yalandır; toplumda boş hayal yaratmaya yönelik bir demagojidir. Gerçek ise **dağıtım şirketlerini satın alan grupların, satın alma bedellerini ödeyebilmek, yeni yatırım ve işletme giderlerini karşılayabilmek için tarifelerde değişiklik talebinde bulunacakları; elektrik kullanım fiyatlarının sürekli artacak olması, dağıtım bölgelerindeki kamu tekelinin özel tekele devredilmesi ve elektrik dağıtımında yabancı sermaye egemenliğine** kapı aralanmasıdır.

Siyasal iktidar ve yandaş medyası bilmelidir ki:

TMMOB ve bağlı Odaları Anayasa'da tanımlanan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Kuruluş yasası ve yönetmelikleri, TMMOB ve bağlı Odalara, kamu, ülke, halk ve üye çıkarları doğrultusunda çalışmalar yapma görevini vermektedir.

TMMOB ve bağlı Odaları, ülke ve halk çıkarlarını korumak için bilimin ve teknolojinin ışığında mücadelesini yürütür.

Herkes duysun:

Ülkemizin tüm değerlerini özelleştirmeler yoluyla sermaye gruplarına açan bir siyasi iktidarın, önünde engel olarak gördüğü TMMOB ve bağlı Odalarını hedef alması şaşırtıcı değildir.

TMMOB ve bağlı Odalarımız bilimin ve teknolojinin, ülke, kamu ve halk yararı ışığında doğruları söylemek ve savunmaktan, bu alanda hukuksal mücadele sürdürmekten ve ülkemizin geleceğine sahip çıkmaktan asla vazgeçmeyecektir.

ARAÇLARIN LPG'Lİ KULLANIMA DÖNÜŞTÜRÜLMESİ VE LPG'Lİ ARAÇ DENETİMLERİ ÜZERİNE

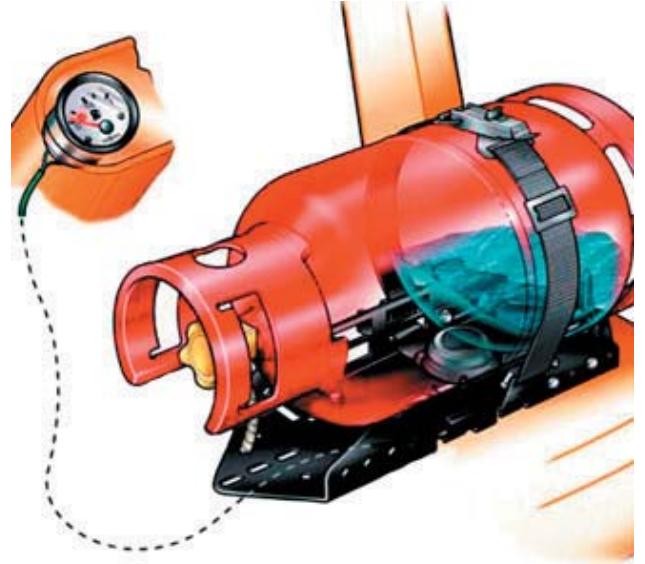
Araçlarını LPG'ye dönüştürmek isteyen veya dönüştürmüş yurttaşlarımızın, araç dönüşümlerinin son kontrolünü ve periyodik gaz sızdırmazlık testini MMO'ya yaptırması gerekmektedir.

14 Ağustos 2010 tarihinde Erdoğan Aydoğan sürücülüğünde Bodrum'dan İzmir'e giden ve içinde dört turizminin bulunduğu (48 UJ 999 plakalı) LPG'li araç, Bodrum Torba mevkiinde bir anda çıkan alev üzerine yanmıştır. Yaptığımız incelemeler sonucu, aracın bir ay önce İzmir'deki yetkisiz bir firma tarafından LPG'li kullanıma dönüştürüldüğü, bu firmanın Odamızda tescilinin bulunmadığı ve aracın LPG kontrol merkezlerimize gelmediği tespit edilmiştir.

Toplumun can ve mal güvenliği açısından olası vahim olayları önlemek için LPG'li araç dönüşüm ve kontrolleriyle ilgili bazı hususları kamuoyu ile yeniden paylaşmak istiyoruz.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, AİTM Yönetmeliği uyarınca araçların muayene istasyonlarında fenni periyodik muayeneleri öncesinde istenmesi gereken LPG Gaz Sızdırmazlık Raporu düzenleme çalışması 1999 yılından beri; Bakanlığın yaptığı yetki devri sonucu araçların LPG'ye dönüşümlerinin son kontrolüyle ilgili Montaj Tespit Raporu onayı düzenlenmesi çalışması da 2005 yılından bu yana TMMOB Makina Mühendisleri Odası (MMO) tarafından başarıyla yürütülmektedir.

Yetkili firmalarca LPG'li kullanıma dönüştürülen her araç, Odamız bünyesindeki uzman mühendislerce tek tek kontrol edilmekte, standartlara uygun olmayan dönüşümlerin düzeltilmesi sağlanmakta, araçların trafik tescilleri ve fenni muayeneleri Odamızın bu denetiminden sonra yapılabilmektedir. Ancak ilgili mevzuata ve standartlara uygun olmayan, yetkisiz firmalarca dönüştürülmüş, bu dönüşümle ilişkin son kontrollerini ve periyodik gaz sızdırmazlık kontrollerini Odamıza yaptırmayan araçların trafikte var olduğu bilinmektedir. Bu tür araçların trafikten men edilmesi gerektiği açıktır.

Odamızın görev ve yetki alanına giren hususlarla ilgili olarak, araçlarını LPG'li kullanıma dönüştürmek isteyen veya bu dönüşümü yaptırmış; ama bu işlemi yapan firmalar tarafından son kontrol için Odamıza yönlendirilmemiş araç sahiplerinin, can ve mal güvenlikleri için yasal gerekliliklere dikkat etmesi gerekmektedir. Dönüşüm yapan firmanın MMO'dan tescilli olup olmadığı, firmada MMO yetki belgesi bir mühendisin istihdam edilip edilmediği, dönüşümde kullanılan malzemelerin ilgili standartlara uygun olup olmadığı yurttaşlarımızın dikkat etmesi gereken hususların başında gelmektedir. Yurttaşlarımızın yetkili firmalarda dönüşüm yaptırdıktan sonra MMO'nun düzenleyeceği Montaj Tespit Raporu onayını almaları ve özel araçların iki yılda bir, ticari araçların ise yılda bir kez gaz sızdırmazlık testlerini yine Odamıza yaptırmaları gerekmektedir. Kamuoyu ve yurttaşlarımıza önemle duyururuz.

Ali Ekber ÇAKAR
TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı
(20 Ağustos 2010)

ŞAİBELİ BAŞKENT DOĞAL GAZ DAĞITIM A.Ş. ÖZELLEŞTİRME İHALESİ İPTAL EDİLMELİ VE BU ŞİRKET BOTAŞ'A DEVREDİLMELİ

Kamusal hizmetlerin özelleştirilmesi sosyal devlet ilkesine aykırıdır. Doğal gaz dağıtımından toplumdaki tüm bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda ve eşit bir şekilde yararlandırılmalarının sağlanması, sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir.

Bu yönüyle doğal gaz dağıtımını kamu hizmeti niteliğindedir ve bu hizmetin, mahalli idarelerce yürütülmesi gerekmektedir. Anayasanın bu açık hükmüne karşın, tüm kentsel kamu hizmetlerinin özelleştirilmesini ve piyasa faaliyeti haline dönüştürülmesini öngören Dünya Bankası ve IMF güdümlü uluslararası sermaye çevrelerince dayatılan serbestleştirme politikalarında ısrarcı olunmakta, tüm kamusal alanların sermaye kesimlerine yeni rant alanları olarak sunulmasına devam edilmektedir.

Özelleştirme Süreci

Bu yönelim uyarınca, bilindiği üzere, Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı bir Genel Müdürlük olan EGO Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülen kentsel doğal gaz dağıtım hizmetleri de özelleştirme amacıyla, önce ayrıcalıklı yüksek birim hizmet ve aşınma payı tarifeleri uygulama

imkânı tanınan Başkent Doğal Gaz Şirketi'ne dönüştürülmüştü. Ankara Büyükşehir Belediyesince bu şirketin özelleştirilmesi için açılan ihale sonuçlandırılmayınca, 02.07.2009 tarih ve 2009/43 sayılı Karar'la, Şirket, özelleştirilmesi için Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na (ÖİB) devredilmiştir. ÖİB tarafından Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Şirketteki hisselerinin yüzde 80'inin devri için açılan ihale 19 Temmuz 2010 tarihinde yapılacakken, açıklanmayan bir nedenle 9 Ağustos 2010 tarihine ertelenmiştir. 16 Ağustos 2010 tarihinde yapılan açık artırma sonucu, Başkent Doğal Gaz Dağıtım A.Ş. 1 milyar 211 milyon dolarla, yeni kurulan ve en son Boğaziçi ve Gediz Elektrik Dağıtım Şirketleri ihalelerine en yüksek teklifi veren ortaklığın ana ortağı olan MMEKA A.Ş.ye vermiştir.

İhalede Açıklık Yok

Temel bir kamu hizmetinin devir ihaleleri, kamuoyunun bilgisinden özellikle saklanarak, kapalı kapılar ardında gerçekleştirilmektedir. İhale şartnamesi için oldukça yüksek bir bedel belirlenmekte ve teklif verecek şirketler dışında ilgili kurum ve kuruluşların erişiminden kaçırılmaktadır.

Oysa 4046 sayılı Kanun'un "İlkeler" başlıklı 2. maddesinin (i) bendinde "özelleştirme işlemlerinin değer saptaması da dahil aleniyet içinde yürütülmesi" ilkesi benimsenmiştir. Elektrik ve doğal gaz dağıtım kuruluşlarının ihale süreçlerinde ise büyük bir titizlikle gizlilik uygulanarak söz konusu aleniyet (açıklık) ilkesi ihlal edilmektedir.

YPK Kararı Özel Sektörü Kollamaktadır

19 Temmuz 2010 tarihinde yapılması öngörülen ihale, BOTAŞ'ın mülkiyetinde olan ve Ankara'nın yıllık toplam tüketiminin yarısı kadar doğal gaz tüketen Baymina Enerji Santrali'ne gaz ileten yüksek basınç hattının BOTAŞ'tan alınarak Başkent Doğal Gaz Dağıtım'a devrini sağlayacak Yüksek Planlama Kurulu (YPK) kararının alınabilmesi için ertelenmiştir. 19.07.2010 tarihli ve 2010/T-24 sayılı Yüksek Planlama Kurulu kararı, kamuoyundan gizlenmiş ancak teklifçi şirketlere müjdelenmiştir.

Bu kararın gerekçesinin Başkent Doğal Gaz Dağıtım'ın satış bedelini yükseltmek olarak gösterildiği duyumu kamuoyuna yansımış, ancak bu gerekçenin doğru olmadığı anlaşılmıştır. Zira iptal edilen ihale değeri, ihalede henüz Baymina yokken 1 milyar 610 milyon USD idi, fakat ihale kapsamına Baymina gibi yılda 1 milyar metreküp gaz tüketen büyük bir müşteri eklendiğinde ve yılda 7,7 milyon dolar taşıma geliri ilave edildiğinde bile daha düşük bir ihale teklif bedeli olan 1 milyar 211 milyon dolar fiyat ortaya çıkmıştır. Böylece BOTAŞ'ın gelir kaybı ve görev zararına yol açılmış olacaktır.

Öte yanda, kamuoyundan gizlenen bu YPK kararı ile ciddi bir kamu zararına neden olunmaktadır. Başkent Doğal Gaz Dağıtım'ı devir alacak şirket, Baymina santraline gaz taşınması bedeli olarak her yıl BOTAŞ'tan yaklaşık 7,7 milyon dolar talep edecek, BOTAŞ ise gaz temin garantisi verdiği Baymina santralinden talep edemeyeceği, ancak Başkent Doğal Gaz Dağıtım'ı devir alacak özel şirkete ödeyeceği bu bedeli, bilançosuna görev zararı olarak yazacaktır. BOTAŞ'ın Başkent Doğal Gaz Dağıtım'dan alacakları yıllardır faizsiz olarak dondurulmuştur. Siyasal iktidar, kamu şirketi BOTAŞ zararına, Başkent Doğal Gaz Dağıtım'ı devir alacak özel şirket yararına olan, kısaca, kamu aleyhine bir özel şirketi kollayan bu kararın gerekçesini açıklamak zorundadır.

BOTAŞ Ankara Büyükşehir Belediyesi Borçları Nedeniyle Zararda

Son olarak, basında yer alan haberlerde, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin henüz tahakkuk etmemiş muhtemel kârlara karşılık, Başkent Doğal Gaz Dağıtım'dan tahsilat yaptığı öne sürülmektedir. Bu haberlere göre, "Başkent Doğal Gaz'ın, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve EGO'dan 350 milyon TL'si anapara, 120 milyon TL'si faiz olmak üzere 470 milyon TL cari dönemden alacağı bulunuyor. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı kaynakları, borç tutarını netleştirmek için Ankara Büyükşehir Belediyesi ile son görüşmelerin yapıldığını belirtmişlerdir". Bu durumda, daha önce tahakkuk eden ve BOTAŞ'a ödenmeyi bekleyen 660 milyon TL de eklendiğinde, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Özelleştirme İdaresi'nin sattığı Başkent Doğal Gaz Dağıtım'a 1 milyar 170 milyon TL borçlu olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin çalışma tarzını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak kamu zararına sonuçlar verecek olan şaibeli Başkent Doğal Gaz Dağıtım A.Ş. özelleştirme ihalesi iptal edilmeli, Başkent Doğal Gaz Dağıtım A.Ş. alacaklarına karşı BOTAŞ'a devredilmelidir.

Ali Ekber ÇAKAR
TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı
(17 Ağustos 2010)

I EYLÜL DÜNYA BARIŞ GÜNÜ'NDE SAVAŞSIZ, İŞGALSİZ, SÖMÜRÜSÜZ BAŞKA BİR DÜNYAYI MÜMKÜN KILMAK ELLERİMİZDEDİR!

1939'da Nazi ordularının Polonya'ya girdiği tarih olan 1 Eylül, emperyalizm ve ona bağlı savaş lobilerinin yargılandığı, emperyalist savaşların lanetlendiği, eşitlik, barış ve özgürlük istemlerinin dile getirildiği eylemlerle dünya çapında her yıl anılmaktadır. TMMOB Makina Mühendisleri Odası olarak 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde ülkemizde demokrasi ve toplumsal barış önündeki en önemli engellerden biri olarak Kürt sorununda yaşanan çözümsüzlüğü görüyoruz.

Konunun bütün toplumun sorunu olduğu gerçeğinden uzak, pragmatist ve halkları etnik temelde kutuplaştıran militarist yaklaşımların yukarıdan aşağıya salgılandığı ülkemiz, bu sorun ekseninde oldukça kritik gelişmelere gebe. Hatay Dörtöy ve Bursa İnegöl'de gerçekleşen kıskırtma ve linç girişimleri bu tehlikelerin ön sesleridir.

Yakın dönem politikaları açısından baktığımızda, AKP iktidarının "demokratik açılım" olarak başlatıp "milli birlik projesi"ne çevirdiği faydacı siyasetin de çatışmaları artırdığı ve yalnızca son üç ayda birçok insanımızın can verdiği bilinmektedir.

Her ne kadar dile getirilmese de Kürt sorununun hafızalara getirdiği "ayrımcılık", "ayrılma/ayrılık psikolojisi" yönündeki bütün modeller ve önermelerin, emperyalizmin "böl-yönet" politikasına ve ABD'nin bölgeye yönelik kaostan beslenen çıkarlarına hizmet ettiği, edeceği açıktır.

Bu politikaların tamamının bölge halklarının aleyhine olduğu çok açıktır. Bizce çözüm Kürtler ve Türklerin birlik içinde bir arada yaşamasında aranmak zorundadır.

Sorununun çözümüne katkıda bulunacağı inancıyla Odamızca düzenlenen "GAP ve Sanayi" kongrelerimizden süzülen görüşleri bir kez daha kamuoyunun bilgisine sunuyoruz.

- "Emperyalist senaryolara karşı ülkemizi güçsüz kılan Kürt sorunu kapsamlı bir demokratikleşme çerçevesinde çözülmeli, Anayasa bugün AKP'nin yaptığı gibi

değil, emek ve tüm temel demokratik haklar bağlamında değiştirilmeli, toplumdaki eğilimlerin siyaset ve parlamentoda temsili önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır.

- Bölgenin ekonomik, sosyal gelişimi ve kalkınmasını sağlayıcı politikalar ivedilikle merkezi, bölgesel ve sektörel planlamaya dayandırılmalı; devlet ve sanayi kesimi bölgeye yatırım yapmama tutumunu gözden geçirmeli; kamu etkin bir şekilde devreye girme- li, kamu harcamaları ciddi bir şekilde artırılmalıdır. Kamu iktisadi işletmeciliği yaşama geçirilmeli, merkezi bir planlama dahilinde kamu eliyle sanayileşme süreci başlatılmalıdır.
- Kalkınma projelerinde rol oynayacak emek ve zengin yer altı kaynaklarının işlenmeden bölge dışına satılması yanlına düşülmemeli, bölge emperyalistlerin iştahını kabartacağı bir pazar alanı olmaktan çıkarılmalıdır.
- Tarımda ve köylülükte düzen değiştirilmeli, toplumsal kalkınma ve adil bölüşüm için toprak mülkiyeti yeniden düzenlenmeli, yeni bir tarım politikası tanımlanmalı, küçük üreticiye destek sağlanmalı, toprak ve

- tarım reformu yapılmalıdır. Tarımsal sulama için gerekli planlama ve kaynak transferi yapılmalıdır.
- ❑ Tarımdaki mevcut dönüşüm sonucu oluşan işsizliğin önlenmesi için ek önlemler alınmalı, işsizliğin yaygın olduğu bölgede istihdama yönelik özel kamu yatırımları yapılmalıdır.
  - ❑ Zorunlu göçlere maruz kalan köylülerin ön koşulsuz olarak köylerine geri dönüşleri ve üretim sürecine dâhil olmaları sağlanmalı, boşaltılmış köyler ve sınır boyunca mayınlanmış bölgeler temizlenerek organik tarıma açılmalı, çayır-mera alanları oluşturulmalı, hayvancılık teşvik edilmelidir.
  - ❑ GAP projesinin ürettiği katma değer, projenin bitirilmesi için kullanılmalıdır.
  - ❑ Bölgede yaşayan yurttaşların eğitim hizmetlerinden eşit bir şekilde yararlanması sağlanmalı, okur-yazar oranı yükseltilmeli, cinsiyet ayrımcılığının üzerine gidilmelidir.
  - ❑ Toplumsal refah ve huzurun sağlanması ve sosyal yaşamın barışçıl demokratik bir ortamda tesisi ve ülke demokrasisinin istikrarlı bir zemine oturması için yapısal reformlar gerçekleştirilmeli; silahlar susmalı, koruculuk kaldırılmalı, yaşanan terör ve şiddet poli-

tikalarının ortaya çıkardığı tüm olumsuz koşullar ortadan kaldırılmalı, insan hakları ihlalleri durdurulmalı, faili meçhul cinayetler aydınlatılmalıdır.”

TMMOB Makina Mühendisleri Odası, toplumsal sorumlulukları doğrultusunda sanayileşmiş, kalkınmış, demokratikleşmiş bir Türkiye için, karanlığa, ayrımcılığa, savaşa, emperyalist çıkarlara karşı ülkemizde, bölgede ve dünyada barışı savunmaya devam edecek; 1 Eylül’de barış ve insanca yaşam talebinin yankılandığı bütün alanlarda yerini alacaktır.

Eşitliğin, özgürlüğün, demokrasinin egemen kılındığı bir toplumsal ortam ve başka bir Türkiye mümkündür. Savaşsız, işgalsiz, sömürsüz başka bir dünyayı mümkün kılmak ellerimizdedir!

1 Eylül Dünya Barış Günü’nü bu bilinçle kutluyor, meslektaşlarımızı ve kamuoyunu bu özlemlere duyarlı olmaya çağırıyoruz.

Ali Ekber ÇAKAR
TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı
(31 Ağustos 2010)

Odamızla ilgili güncel bilgilere www.tmmob.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz

The screenshot shows the website of the TMMOB Makina Mühendisleri Odası. The main headline reads "TMMOB Makina Mühendisleri Odası Örgütülüğüne". Below the headline is a photo of Ali Ekber Çakar, the Chairman of the Board, and a short text: "Oda Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar tüm üyelerimize bayram mesajı gönderdi." The date is 07 Eylül 2010. The website also features a navigation menu, a search bar, and various news categories like "Basın Açıklamaları", "Yazılı Basında Odamız", and "Oda Görüşleri-Raporlar".